

EXPUNERE DE MOTIVE

privind Proiectul de Lege pentru modificarea si completarea Legii nr. 546/2002 privind gratierea si procedura gratierii

Reforma sistemului de justiție românesc, în consens cu normele europene contemporane, reprezintă o prioritate pentru îndeplinirea condițiilor de aderare a României la Uniunea Europeană.

Gratierea este o institutie de drept penal cu profunde rezonante sociale si necesita, in consecinta, o reglementare adecvata importantei sale.

Gratierea alaturi de amnistie reprezinta rodul impletirii unor situatii de fapt cu ratiuni de politica penala.

Politica penala reprezinta un segment al politicii generale a statului, ilustrand strategia luptei impotriva infractionalitatii. Ea este, in egala masura, o stiinta si o arta ce consta in a descoperii si organiza in mod rational cele mai bune solutii posibile pentru diferitele probleme de fond si de forma, pe care le ridica fenomenul criminalitatii.

In cazul gratierii se impune necesitatea unei cat mai bune individualizari a pedepsei si inlaturarea erorilor judiciare” atunci cand cineva a fost condamnat pe nedrept sau mai mult decat trebuia”.

Gratierea ofera posibilitatea unei treceri armonioase de la „ jus strictum” la jus aequum. Ea reprezinta consecinta recunoasterii ca pedeapsa nu indeplineste, in anumite cazuri, scopul sau si pentru acest motiv, trebuie inlaturata sau diminuada.

Acordarea gratierii consta in puterea ancestrala a suveranului de a interveni, print-un act egalizator al dreptatii, acolo unde dreptatea materiala nu isi gaseste expresia finala in juridictia formala.

Dreptul de acordare a gratierii este in sine legitim. Il legitimeaza utilitatea sociala, determinata la randul ei, de consideratii de umanitate, echitate, oportunitate si dreptate.

Titularul dreptului de gratiere nu trebuie sa se lase influentat decat de „binele general”.

Protejarea intereselor condamnatilor care datorita situatiei lor personale, familiale ori sociale exceptionale, au dobandit, in mod obiectiv vocatia la gratiere, reprezinta un obiectiv major.

Intersul personal pentru gratiere individuala trebuie sa coexiste cu cel al societatii.

Gratierea individuala are ca efect ameliorarea situatiei condamnatului, ultimul refugiu in situatii exceptionale. Rezonanta lor este diminuata o data pentru ca privesc o singura persoana sau un grup de persoane nominalizate si a doua oara pentru ca presupun o procedura nepublica.

In toate sistemele de drept, posibilitatea de a solicita gratierea este recunoscuta unui cerc mai larg de persoane.

In unele legislatii, in temeiul dreptului constitutional de petitionare, orice persoana are facultatea de a cere gratierea pentru cel condamnat. Singura limitare, nesemnificativa, rezida in imprejurarea ca nu pot formula cereri decat persoane fizice si juridice, acestea din urma prin reprezentanti lor. Nu au legitimare filialele, reprezentantele si organismele fara personalitate juridica.

Posibilitatea de formulare a cererii de gratiere individuala isi are izvorul in dreptul de petitionare prevazut de art.47 din Constitutie, foarte semnificativ in raporturile dintre persoana si autoritatile publice. De asemenea trebuie mentionata si posibilitatea titularului dreptului de gratiere de a face uz de prerogativa sa ex officio.

Gratierea individuala fara cererea condamnatului trebuie sa pastreze totusi un caracter exceptional; se bazeaza in general pe prezumtia ca cel caruia i se acorda este reeducat, ori ca el poate fi recuperat socialmente fara a mai executa pedepsa.

Schimbarile intervenite in societate amplifica presiunea faptelor asupra dreptului, iar acesta va trebui sa reactioneze fata de situatia devenita potrivnica realitatii, a executarii unor pedepse care nu mai corespund functiilor si scopului lor ci mai mult se indrepta impotriva acestora.

De asemenea numeroasele vizite efectuate de mine personal in penitenciarele din intreaga tara, mi-au aratat, printre altele, ca multi dintre cei aflati in executarea pedepselor desi au vocatie la gratiere, nu pot exercita acest drept deoarece unii nu stiu sa scrie, nu isi permit angajarea unui aparator sau nu au rude pentru formularea cererii de gratiere si inaintarea acesteia Presedintelui Romaniei.

In ceea ce priveste aplicarea gratierii, se impune un termen imperativ cu o formulare exacta, care sa nu lase loc nici unei interpretari. Reglementarea actuala prevede un termen prea lung de punere in aplicare a actului de gratiere.

Termenul de doua zile, prevazut de reglementarea actuala, este in contradictie cu principiul celeritatii, un termen de 24 de ore prevazut de prezentul proiect de modificare al Legii 546/2002, fiind cel mai in masura sa asigure respectarea acestui principiu.

Operativitatea este recunoscuta ca o conditie *sine quo non* a eficacitatii si optimizarii intregii activitati judiciare. Se impune si in materia gratierii o simplificare in indeplinirea formelor procesuale si eficacitate optima in realizarea scopului procesului penal si a tuturor sarcinilor ce stau in fata organului judiciar. O asemenea orientare ar fi in contradictie cu tendinta de rationalizare si corecta dimensionare a aparatului de stat in asa fel incat eforturile bugetare sa nu fie suprasolicitate sau irosite nejustificat.

Statul nostru este nu numai un stat de drept, ci si potrivit art.1 al.3 din Constitutie- social, atribut care legitimeaza interventia sa in viata social-economica.

In procesul de elaborare a acestei propuneri legislative a fost consultata atat legislatia in vigoare in materia gratierii, cat si legislatia in domeniu din diferite state europene.

Avand in vedere cele expuse, a fost elaborata propunerea legislativa privind gratierea si procedura acordarii gratierii, pe care o supunem spre dezbatare si adoptare, potrivit procedurii parlamentare.

Nati Meir

Deputat

